

- specifické postavení, prolínání statusu dočasného úseku života jedince s profesní rolí, u většiny osob nebyla doživotním údělem, pouze část osob přešla z čelední služby do role námezdních pracovních sil (hlavně velkostatky, větší hospodářství)
- č. jako jev se nevyskytuje unifikovaně v celé Evropě – odlišnost západ x střed x východ a jihovýchod Evropy, závisí na konfiguraci sociálních modelů, na našem území jako vžitá forma, podmíněno i nedostatkem pracovních sil na usedlosti
- č. zapojena do rodinných struktur v rámci rezidenční jednotky (domácnosti), hospodář přebíral rodičovský dohled a zodpovědnost, č. nabádána k poslušnosti; součástí 'výchového rámce', jedna z forem zajištění sirotků
- délka služby č., zažité termíny nástupu a odchodu (sv. Martin, sv. Štěpán), „*Na Štěpána bez pána*“, odměna v naturáliích, výbavě (len, povlečení, košile), penězích, ale i potravinách (*martinské rohlíčky, vandrovník*)
- čelední služba – doba nástupu, délka atd. odvislé také od sociálního postavení rodiny
- struktura čeledníku – věková, dle povinností (odděleno děvečky – pacholci), pracovní a životní podmínky čeledi
- omezování počtu čeledi v 19. a 20. století po odstranění roboty a dalších sociálních i hospodářských reformách, vliv mechanizace
- 'Martinská čeled' (chasa)

- v literatuře spíše okrajově, drobné zmínky;

J. HOLÁN: *Naučení pro čeládku selskou r. 1713.* Český lid 23, 1914, s. 106-107.

V. VAŠÍČEK: *Čeled' při hospodaření.* Záhorská kronika 10, 1927–1928, s. 111–112.